

ODSTÚPENIE OD ZMLUVY O PREVODE OBCHODNÉHO PODIELU S ÚČINKAMI EX TUNC?

EDITA HAJNIŠOVÁ, LUKÁŠ KRÁLOVIČ

Právnická fakulta, Univerzity Komenského v Bratislave,
Slovenská republika

Abstract in original language

Autori príspevku sa zaoberajú problematikou odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu, postavením spoločnosti (štatutárneho orgánu), prevodcu a nadobúdateľa v prípadoch, ak dôjde k odstúpeniu od zmluvy o prevode obchodného podielu a procesom spätnej registrácie prevodcu ako majiteľa obchodného podielu v Obchodnom registri. Okrem poskytnutia niekoľkých praktických záverov, si autori kladú otázku, či si môžu zmluvné strany zmluvy o prevode obchodného podielu dohodnúť, že odstúpenie od tejto zmluvy bude mať účinky ex tunc a, samozrejme, čo takýmto dojednaním dosiahnu. Pri zodpovedaní týchto otázok sa autori snažia poukázať na skutočnosť, že rozlišovanie medzi účinkami od zmluvy v občianskom a obchodnom práve je skôr teoretické a v skutočnosti tieto účinky nie sú až natoľko rozdielne.

Key words in original language

Obchodný podiel; zmluva; odstúpenie; Obchodný register; vlastnícke právo.

Abstract

Authors of the article examine the issue of withdrawal from the agreement on transfer of business interest and deal with position of the company (statutory representatives), the transferor and transferee after the withdrawal. They further analyze the procedure of business interest re-registration in the Business Register. In addition to several practical conclusions, authors query whether the contracting parties may agree that a withdrawal from the agreement on transfer of business interest will have ex tunc effect and naturally what they (contracting parties) achieve by concluding so. While answering these questions, authors try to prove that distinguishing between the effect of withdrawal from an agreement in civil and commercial law is rather theoretical and not as different as it may appear.

Key words

Shareholding; agreement; withdrawal; the Business Register; property right.

Zmluva o prevode obchodného podielu je záväzkovým právnym vzťahom medzi prevádzajúcim spoločníkom a nadobúdateľom,¹ pričom v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka ide o tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah. Ako osobitný zmluvný typ je zmluva o prevode obchodného podielu upravená v ustanovení § 115 Obchodného zákonníka. Keďže osobitná právna úprava v ustanovení § 115 Obchodného zákonníka nie je veľmi obsiahla, zmluva o prevode obchodného podielu sa bude v mnohých záležitostiach (vrátane odstúpenia) spravovať všeobecnými ustanoveniami § 261 až § 408 Obchodného zákonníka. Tam, kde je nedostačujúca úprava v Obchodnom zákonníku, použijú sa v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Nevidíme dôvod prečo, či už teoreticky alebo prakticky, nepripustiť možnosť odstúpiť od zmluvy o prevode obchodného podielu. Od zmluvy o prevode obchodného podielu možno odstúpiť rovnako ako od akejkoľvek inej obchodnej zmluvy, a to za podmienok dohodnutých priamo v zmluve alebo vyplývajúcich zo zákona (§ 345 Obchodného zákonníka).

K formálnym náležitostiam odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu patrí nielen písomná forma odstúpenia, ale aj úradne overený podpis oprávnenej osoby pod týmto právnym úkonom.² Čo sa týka materiálnych (obsahových) požiadaviek na odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu, možno v súlade s judikatúrou Ústavného súdu ČR konštatovať, že v odstúpení od zmluvy nemusí byť vo všeobecnosti uvedený ani dôvod odstúpenia, postačuje len to, že takýto dôvod existuje.³ Za predpokladu, že odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu je platné, vzniká praktický problém, akým spôsobom zosúladiť tento stav so zápisom v obchodnom registri, najmä ak predmetný obchodný podiel bol prevedený na ďalšieho nadobúdateľa.⁴

Prvou problematickou otázkou v súvislosti s odstúpením od zmluvy o prevode obchodného podielu je otázka, akým spôsobom má spoločnosť, resp. konateľ, prostredníctvom ktorého spoločnosť koná,

¹ Nadobúdateľom prevádzaného obchodného podielu môže byť pochopiteľne tak doterajší spoločník spoločnosti ako aj tretia osoba stojaca mimo spoločnosti, ak to spoločenská zmluva pripúšťa (§ 115 ods. 2 Obchodného zákonníka).

² K týmto záverom dospel Najvyšší súd ČR v uznesení, spis. zn. 29 Odo 970/2005, zo dňa 7. 2. 2006 ako aj v uznesení, spis. zn. 29 Odo 3/2005, zo dňa 22. 3. 2006.

³ Nález Ústavného súdu ČR, spis. zn. IV. ÚS 182/01, zo dňa 30.11.2001.

⁴ Príslušná právna úprava explicitne nerieši, akým spôsobom je potrebné vykonať zápis zmeny spoločníka v obchodnom registri, prípadne aké listiny je potrebné k takémuto návrhu predložiť. Podľa našich vedomostí na tieto otázky nám doposiaľ neposkytla ucelenú odpoveď ani judikatúra.

postupovať v prípadoch, ak dôjde k odstúpeniu od zmluvy o prevode obchodného podielu, na základe ktorej už bol nadobúdateľ zapísaný ako nový spoločník. Praktické otázky, ktoré tu vyvstávajú sú najmä, koho bude spoločnosť považovať za spoločníka (napr. na účely predvolávania na valné zhromaždenie), kto bude figurovať v zozname spoločníkov podľa § 118 Obchodného zákonníka, a ako zapísať zmenu v osobe spoločníka do obchodného registra. Otázne teda zostáva, či by konateľ spoločnosti (zapísanej osoby, ktorej sa zmena týka), bol povinný návrh na zápis zmeny v osobe spoločníka podať vzhľadom na skutočnosť, že samotná spoločnosť by nebola zmluvnou stranou zmluvy, od ktorej sa odstúpilo. K uvedeným otázkam sa možno stretnúť s nasledovným názorom: „Jednatel společnosti je povinen platnost odstoupení posoudit s péčí řádného hospodáře. Vyžaduje-li posouzení odborné znalosti, které jednatel nemá, lze z judikatury dovodit, že je jednatel povinen posouzení takovou osobou zajistit.⁵ Společnost by v zásadě měla jednat jako se společníkem s takovou osobou, kterou na základě uvedeného vyhodnocení za společníka považuje. V řadě případů však i po takovém posouzení může být sporné, zda je odstoupení platné a společníkem se tak společně s účinky odstoupení opět stal ten, kdo příslušný obchodní podíl smlouvou o převodu převedl, či zda platné nebylo a společníkem je i nadále ten, kdo obchodní podíl smlouvou o převodu nabyl.“⁶

Nemyslíme si, že klásť takéto povinnosti na konateľa je nutné. Základným protiargumentom bude predovšetkým, že samotným odstúpením nemôže, podľa nášho názoru, dôjsť k automatickej obnove vlastníckeho práva pôvodného prevodcu a preto, hoci aj odstúpenie od zmluvy bude doručené spoločnosti, konateľovi ešte nevzniká žiadna povinnosť vyplývajúca zo zmeny v osobe spoločníkov, keďže táto zmena ešte hmotnoprávne nenastala.

Navyše, konateľ má v zmysle ustanovenia § 141 ods. 3 Obchodného zákonníka povinnosť po každej zmene spoločenskej zmluvy vyhotoviť jej úplné znenie, avšak na to, aby skutočne došlo k materiálnej zmene obsahu spoločenskej zmluvy, samotné odstúpenie od zmluvy by potom muselo byť právnou skutočnosťou spôsobujúcou zmenu v osobe spoločníkov, čo podľa nášho názoru nie je.

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasná platná právna úprava výslovne nerieši otázku náležitostí návrhu na zápis zmien do obchodného

⁵ „Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 5 Tdo 1224/2006 a 8 Tdo 124/2005, ve kterých soud dovodil, že postup řádného hospodáře nepředpokládá, aby byla osoba vybavena všemi odbornými znalostmi, avšak zahrnuje její povinnost rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu, a zajistit takovou pomoc.“

⁶ PECKL, M. - VANĚK, J.: Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným: reakce ze strany společnosti, 20. 4. 2012, dostupné na www.epravo.cz.

registra, literatúra⁷ uvádza, že v praxi do úvahy prichádzajú dve nižšie uvádzané alternatívy.

Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o obchodnom registri) upravuje okrem iného postup pri tzv. registrácii, ktorou je postup pri zápise údajov do obchodného registra, zápise zmeny zapísaných údajov a výmaze zapísaných údajov.⁸ Ak by sa mali zapísať účinky odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu v rámci registrácie, bude sa tak diať prostredníctvom podania návrhu na zápis zmien podľa tlačiva č. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť (ďalej len Vyhláška) konateľom spoločnosti, ktorého prílohou bude odstúpenie od zmluvy oprávnenou zmluvnou stranou s úradne osvedčeným podpisom a doklad o doručení tohto prejavu vôle druhej zmluvnej strane. V literatúre sa možno stretnúť s kritickým postojom k takémuto riešeniu argumentujúc, že vzhľadom na fakt, že Vyhláška náležitosti návrhu (prílohy)⁹ pri zmene v osobách spoločníkov výslovne neuvádza, pričom navyše ide o listiny, s ktorými sú spojené výlučne účinky vyplývajúce z hmotného práva (odstúpenie podľa Obchodného zákonníka má účinky ex nunc), ktoré registrový súd v zásade neskúma, súd by v takomto štandardnom konaní zrejme návrh odmietol.¹⁰ S uvedeným sa možno stotožniť. Otázkou bude, či je možno rovnako argumentovať aj v prípade, ak si zmluvné strany dohodnú dispozitívnu aplikáciu účinkov ex tunc na odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu.

Ďalším argumentom, prečo pravdepodobne nemožno považovať postup zápisu zmien v osobe spoločníka po odstúpení od zmluvy

⁷ VALACHOVIČ, M.: Problematika prevodu obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným z pohľadu teórie i praxe; *Justičná revue*, 63, 2011, č. 1, s. 55 – 71.

⁸ § 1 písm. c) Zákona o obchodnom registri.

⁹ V tzv. „zmenovom formulári“, týkajúcom sa spoločnosti s ručením obmedzeným, sa pri zmenách v osobe spoločníkov hovorí len o zmluve o prevode obchodného podielu, rozhodnutí valného zhromaždenia a inej listine, z ktorej vyplýva zmena v osobe spoločníka. Teoreticky by sa odstúpenie od zmluvy dalo subsumovať pod „inú listinu, z ktorej vyplýva zmena v osobe spoločníka“. Uvažovať by sa dalo aj o aplikácii ustanovenia § 2 ods. 5 Vyhlášky, podľa ktorého „ak sa navrhuje zapísať údaj, ktorý nevyplyva z inej prílohy, k návrhu podľa § 2 sa priloží čestné vyhlásenie navrhovateľa, v ktorom je tento údaj uvedený. Podpis navrhovateľa musí byť úradne osvedčený.“ To by znamenalo čestné vyhlásenie konateľa spoločnosti podávajúceho návrh na zápis zmien o tom, že došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy o prevode obchodného podielu. V takom prípade by však súd musel pristúpiť k posudzovaniu hmotnoprávných otázok (či bolo odstúpenie dôvodné, či bolo riadne doručené atď.), čo je vzhľadom na ustanovenie § 6 Zákona obchodnom registri nad rámec zverenej právomoci registrového súdu.

¹⁰ VALACHOVIČ, M.: cit. dielo.

o prevode obchodného podielu prostredníctvom registrácie podľa Zákona o obchodnom registri za vhodný, je nedostatok aktívnej legitimácie spoločníkov podať návrh na zápis zmien zo strany spoločníkov, keďže tí nie sú oprávnení podať návrh na zápis zmien týkajúcich sa spoločnosti v zmysle Zákona o obchodnom registri,¹¹ hoci na tom, samozrejme, majú právny záujem.

Valachovič konštatuje, že pre prípad zápisu zmeny v osobe spoločníka po odstúpení od zmluvy o prevode obchodného podielu prichádza do úvahy len postup v zmysle ustanovenia § 200a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len OSP), pričom argumentuje aj prostredníctvom prípadu neplatnosti samotnej zmluvy nasledovne: „podľa nášho názoru, v oboch prípadoch (odstúpenie i neplatnosť zmluvy) je jediným prijateľným riešením podanie návrhu v zmysle ust. § 200a OSP, ktorého cieľom je zosúladienie stavu medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom inak ako na základe návrhu na zápis zmeny údajov podľa zákona č. 530/2003 Z. z. v platnom znení. Toto konanie, navyše, môže začať tak na návrh oprávnenej osoby, ako aj ex offi bez návrhu. Vzhľadom na ust. § 120 ods. 2 OSP je súd v takomto konaní povinný vykonať aj tie dôkazy, ktoré účastníci nenavrhl; je zrejmé, že v tomto konaní súd musí posúdiť všetky rozhodujúce skutočnosti, o ktorých navrhovateľ (účastník zmluvy, od ktorej sa odstúpilo, alebo konateľ spoločnosti), alebo tretia osoba, ktorá podala podnet na vykonanie súladu z dôvodu, že môže byť uvedenou zmenou priamo dotknutá (napr. neskorší nadobúdateľ obchodného podielu alebo veriteľ spoločnosti, prípadne niektorý z účastníkov zmluvy, ktorý sa dozvie o odstúpení od zmluvy).“¹²

Naskytá sa tu však určitý problém. Rozsah preskúmvacej činnosti registrového súdu je až na zákonom stanovené výnimky len formálny. Registrový súd v zásade nepreskúmvava správnosť údajov uvedených v návrhu a správnosť priložených listín, ale len to, či návrh je úplný, či sú priložené všetky prílohy a v predpísanej forme a zhodu údajov uvedených v návrhu s údajmi v prílohách.¹³ Je nepochybné, že registrový súd nie je oprávnený skúmať otázky platnosti a neplatnosti právnych úkonov, ktoré majú svoj základ v hmotnom práve. Avšak,

¹¹ Registrácia ako postup súdu a navrhovateľa môže začať len na návrh. Návrh môže podať buď zapísaná osoba alebo osoba oprávnená podľa osobitného zákona. Zapísaná osoba môže v zásade podávať návrh na vykonanie zmien už zapísaných údajov alebo návrh na výmaz už zapísaných údajov. Ak určitá osoba ešte nie je zapísaná do obchodného registra, môže podať len návrh na zápis údajov a osobitný zákon stanovuje, ktoré osoby sú oprávnené tak urobiť. Osobitným zákonom je najmä Obchodný zákonník, ktorý určuje oprávnené osoby na podanie prvozápisu obchodných spoločností a družstva. Bývalý spoločník odstupujúci od zmluvy o prevode obchodného podielu takouto oprávnenou osobou určite nie je.

¹² VALACHOVIČ, M.: cit. dielo.

¹³ ĎURICA, M.: Poznámky k novej právnej úprave konania vo veciach obchodného registra (procesné súvislosti). Právny obzor, 87, 2004, č. 4, s. 306 – 316.

nakoľko sú otázky platnosti a neplatnosti právneho úkonu odstúpenia zmluvy o prevode obchodného podielu v praxi úplne bežné, pri zápise by si tak registrový súd musel prejudiciálne posúdiť aj túto otázku. Nestotožňujeme sa preto s tvrdením, že „pri posudzovaní platnosti odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu by si však registrový súd v konaní podľa ust. § 200a OSP mohol túto otázku vyriešiť aj prejudiciálne a na základe toho rozhodnúť o spätnom zápise prevodcu ako spoločníka do obchodného registra.“¹⁴

Práve naopak, prikláňame sa k názoru, že v rámci konania vo veciach obchodného registra podľa § 200a OSP nemôže súd ani prejudiciálne riešiť otázku platnosti či neplatnosti právnych úkonov.¹⁵ Súd v tomto konaní „len“ zosúladzuje existujúci stav so stavom zapísaným (ktorý je objektívne odlišný), t. j. bez toho, aby súd v tomto konaní vytvoril podklad (prejudiciálne rozhodol) na zmenu zapísaného stavu. Súd má v tomto konaní nesúlad iba odstrániť.¹⁶

Vo vyššie uvedených možnostiach zápisu zmeny v osobe spoločníka po odstúpení sa v zásade predpokladá, že registrovému súdu bude postačovať preukázanie skutočnosti, že došlo platne k odstúpeniu a na základe tejto skutočnosti zapíše prevodcu opätovne majiteľa obchodného podielu.¹⁷ Domnievame sa, že registrový súd nemôže vykonať zápis zmeny spoločníka registrovým súdom len na podklade odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu. Máme za to, že samotným odstúpením prevodcu od zmluvy o prevode obchodného podielu ešte hmotnoprávne nedochádza k automatickému obnoveniu postavenia prevodcu obchodného podielu na spoločníka. Z toho dôvodu je potrebné, aby bola registrovému súdu doručená iná listina dokladujúca zmenu v osobe spoločníka; takouto inou listinou bude podľa nášho názoru zmluva o spätnom prevode obchodného podielu z nadobúdateľa na prevodcu alebo právoplatné rozhodnutie súdu nahradzujúce povinnosť nadobúdateľa obchodného podielu previesť tento obchodný podiel po odstúpení späť na prevodcu.

Osobitné (ne)praktické právne dôsledky však môže mať uskutočnenie takéhoto zápisu zmeny v osobe spoločníka z hľadiska právnej istoty tretích osôb, ktoré konali s dôverou v zápis údajov uvedených vo výpise z obchodného registra. Pokiaľ totiž dôjde k odstúpeniu od

¹⁴ VALACHOVIČ, M.: cit. dielo.

¹⁵ ŠTEVČEK M. – FICOVÁ S. a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár – I. diel. 2. vydanie. Praha, C. H. Beck, 2012, s. 784.

¹⁶ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 94.

¹⁷ Aj takéto situácie sa v praxi obchodných registrov stávajú a spôsobujú nemalé problémy. Napr. v jednom prípade takýmto spôsobom postupoval príslušný obchodný register, keďže zo skutkových okolností rozsudku Krajského súdu Trnava, spis. zn. 22Cbs/6/2005, zo dňa 19. 1. 2006, je zrejmé, že „...v dôsledku jeho [pozn. autora: žalobcovho] odstúpenia zmluva o prevode zanikla a žalobca bol registrovým súdom opätovne zapísaný ako jediný spoločník H.T., s.r.o.,...“.

zmluvy o prevode obchodného podielu a obchodný register bude ochotný zapísať zmenu v osobe spoločníka len na podklade odstúpenia od zmluvy (ktoré sa neskôr ukáže ako neplatné) a potvrdenia o jeho doručení druhej strane, a následne pôvodný prevodca ako opätovný spoločník v spoločnosti ešte v rovnaký deň prevedie znovu získaný obchodný podiel na tretiu osobu, bude reálne vymoženie svojich práv oprávneným prvým nadobúdateľom veľmi zhoršené. Navyše tretia osoba je rovnako poškodená a riešenie takýchto situácií je viac ako zložité. Aj z tohto dôvodu, zastávame názor, že obchodný register by nemal nikdy pristúpiť k vykonaniu zápisu zmeny spoločníka len na podklade samotného odstúpenia. Uvedené nie je potrebné riešiť redundantnými legislatívnymi zásahmi do Zákona o obchodnom registri, ale správnym výkladom príslušných hmotnoprávnych ustanovení Obchodného zákonníka.

Vyššie uvedené ohľadom zápisu zmeny v osobe spoločníka potvrdzuje aj uznesenie Krajského súdu v Bratislave, ktorý sa podľa nášho názoru veľmi správne vysporiadal so situáciou zápisu prevodcu obchodného podielu do obchodného registra ako opätovného spoločníka, keď judikoval nasledovne: „Odvolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu nemožno považovať za inú listinu, z ktorej vyplýva zmena v osobe spoločníka, ako aj s tvrdením, že registrový súd v rámci konania podľa zák. č. 530/03 Z. z. nemôže preskúmať správnosť odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu.

K zmene v osobe spoločníka nemôže podľa názoru odvolacieho súdu dôjsť jednostranným prejavom vôle, ale len dohodou alebo rozhodnutím súdu. Vyslovenia neplatnosti právneho úkonu sa navrhovateľ musí domáhať na príslušnom súde v sporovom konaní, v ktorom sa najprv rozhodne o existencii či neexistencii právneho vzťahu medzi účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu a následne, až po meritórnom rozhodnutí príslušného súdu o platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu, môže registrový súd vykonať zápis zmeny do obchodného registra.“¹⁸

Vyvstáva otázka, akým spôsobom posudzovať situácie, ak pred odstúpením od zmluvy zo strany prevodcu prvý nadobúdateľ previedol obchodný podiel na ďalšieho dodatočného nadobúdateľa. Ide vlastne o posúdenie, ktoré právo má požívať vyššiu právnu ochranu, či vlastnícke právo pôvodného prevodcu alebo právo tretej osoby – nadobúdateľa, ktorý so vzťahom medzi pôvodnými účastníkmi zrušenej zmluvy nemal nič spoločné a nadobudol obchodný podiel v dobrej viere, že ho nadobúda od vlastníka. Táto dlhodobo rezonujúca debata v právnickej obci najmä v súvislosti s odstúpením od zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá dosahuje až ústavnoprávne rozmery, napriek mnohým prezentovaným názorom a judikátom stále nie je ukončená prijatím jednoznačnej zákonnej

¹⁸ Uznesenie Krajského súdu Bratislava, spis. zn. 6Cob/115/2007, zo dňa 4. 3. 2008.

úpravy. Pri odstúpení od zmluvy sa totiž presadila doktrína, že „ak raz niekto nadobudne vlastnícke právo za určitých podmienok, ktoré sa bez jeho zavinenia spätne zmenia, nesmie byť pre to postihnutý on, ale subjekty, ktoré nesú zodpovednosť za túto zmenu.“¹⁹ Z čisto teoretického pohľadu, o to viac uvedené platí v obchodných záväzkových vzťahoch, kde má odstúpenie účinky ex nunc, t. j. nadobúdateľ do momentu odstúpenia bol majiteľom obchodného podielu. V záujme právnej istoty a ochrany vlastníckeho práva je nepochybne žiaduce určitým spôsobom odôvodniť vznik a existenciu vlastníckeho práva dodatočných nadobúdateľov, napriek tomu, že v predchádzajúcich vzťahoch medzi niektorým z prevodcov a niektorým z nadobúdateľov došlo k odstúpeniu od zmluvy. Otázka opätovne tkvie v spôsobe a správnosti odôvodnenia takéhoto postupu.

Mohlo by sa zdať, že v podmienkach obchodného práva (na rozdiel od zmluvy o prevode nehnuteľností, uzavretej podľa Občianskeho zákonníka) možno uvažovať aj o primeranej aplikácii už citovaného ustanovenia § 446 Obchodného zákonníka,²⁰ avšak obchodný podiel v žiadnom prípade nie je vecou ani tovarom, a preto je aplikácia ustanovenia § 446 Obchodného zákonníka na zmluvu o prevode obchodného podielu vylúčená. Úplne preto súhlasíme s právnym záverom Najvyššieho súdu ČR, ktorý judikoval, že „ustanovení § 446 ObchZ o nabytí vlastníckeho práva kupujúcim i v prípade, kedy predávajcí není vlastníkem prodáváného zboží, nelze aplikovat na nabytí obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným.“²¹

Inou možnosťou by bola aplikácia českej judikatúry v súvislosti s ochranou právnej istoty tretích osôb - nadobúdateľov obchodného podielu – v situáciách, ak právny vzťah medzi predchádzajúcim prevodcom a predchádzajúcim nadobúdateľom bol založený absolútne neplatnou zmluvou. Česká judikatúra túto situáciu vyriešila prijatím stanoviska, že obchodný podiel je spôsobilým predmetom vydržania podľa ustanovenia § 134 OZ.²² Toto stanovisko bolo prevažnou

¹⁹ Rozsudok Najvyššieho súdu SR, spis. zn. 2 Cdo 311/2008, zo dňa 30. 9. 2010.

²⁰ Podľa § 446 Obchodného zákonníka, kupujúci nadobúda vlastnícke právo aj v prípade, keď predávajúci nie je vlastníkom predávaného tovaru, ibaže v čase, keď kupujúci mal vlastnícke právo nadobudnúť, vedel, že predávajúci nie je vlastníkom a že nie je ani oprávnený s tovarom nakladať za účelom jeho predaja.

²¹ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, spis. zn. 29 Cdo 2287/2008, zo dňa 23. 9. 2008.

²² Pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu ČR, spis. zn. 29 Odo 1216/2005, zo dňa 28. 8. 2007 a uznesenie Najvyššieho súdu ČR spis. zn. 29 Odo 794/2006, zo dňa 3. 10. 2007, v ktorých Najvyšší súd ČR za použitia teleologického výkladu inštitútu držby dospel k záveru, že vydržanie obchodného podielu možné je, pričom argumentoval podobnosťou právnej úpravy akcií, na ktoré sa vzťahuje aj režim hnutelných vecí. Rovnako odôvodnil prijatie tohto stanoviska aj zachovaním právnej istoty tretích osôb, ktoré niekoľko rokov v dobrej viere užívajú obchodný podiel.

časťou nielen českej právnickej obce prijaté pozitívne,²³ k čomu možno len doplniť, že nepochybne prispieva k vyššej právnej istote a stabilite právnych vzťahov, pričom ponúka aj možné riešenie následkov potenciálnych dôvodov absolútnej neplatnosti zmlúv o prevode obchodného podielu.²⁴ Nemyslíme si však, že predmetné závery pre absolútnu neplatnosť je potrebné ako ultima ratio v záujme ochrany tretích osôb aplikovať aj na prípady odstúpenia, vzhľadom na to že, v prípade odstúpenia je situácia úplne iná, nakoľko v čase prevodu obchodného podielu platný prevádzací titul existoval, kým pri absolútnej neplatnosti tento titul nikdy neexistoval.

Dôsledkom odstúpenia od zmluvy v obchodnom práve je zánik zmluvy (§ 349 ods. 1 Obchodného zákonníka), ako aj zánik všetkých práv a povinností zo zmluvy, okrem tých, ktorých zánik zákon vylučuje (§ 351 ods. 1 Obchodného zákonníka). Prevedený obchodný podiel z prevodcu na nadobúdateľa znamená, že prevodca na základe zmluvy o prevode už splnil svoju povinnosť, a teda poskytol plnenie nadobúdateľovi obchodného podielu, ktorý rovnako poskytol plnenie prevodcovi vo forme kúpnej ceny. Ak dôjde k odstúpeniu od predmetnej zmluvy o prevode obchodného podielu, na základe ktorej už obe strany plnili, smerodajným ustanovením pre nastavenie režimu následného usporiadania vzťahov medzi stranami, bude ustanovenie § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Rozhodujúcou je prvá veta ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorej, strana, ktorej pred odstúpením od zmluvy poskytla plnenie druhá strana, toto plnenie vráti. Obchodný zákonník teda ako dôsledok odstúpenia pre už prevedený obchodný podiel (poskytnuté plnenie) v žiadnom zo svojich ustanovení neustanovuje automatické obnovenie postavenia prevodcu ako spoločníka a majiteľa obchodného podielu. Následkom aplikácie ustanovenia § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka je len vznik mimozmluvného záväzku toho, kto plnenie dostal, vrátiť ho tomu, kto ho dal. V prípade zániku zmluvy je obsahom tohto záväzku povinnosť oboch účastníkov zaniknutej zmluvy vrátiť druhému účastníkovi to, čo na základe zmluvy dostali, proti získaniu toho, čo na základe zmluvy poskytli. Ide teda v podstate o zrkadlový záväzok k záväzku pôvodne obsiahnutému v zmluve.

Keďže samotné odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu nespôsobuje automaticky zmenu v osobe spoločníka, odstúpením automaticky nevznikajú ani povinnosti spoločnosti/konateľa súvisiace s takouto zmenou.²⁵

²³ ELIÁŠ, K.: Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným – nevyslovené argumenty; Obchodněprávní revue, 2009, č. 1, 2009, s. 17 – 22. V Slovenskej republike zastáva tento názor FEKETE, I.: Možno vydržať obchodný podiel?; Justičná revue, 2008, č. 10, s. 1404.

²⁴ VALACHOVIČ, M.: cit. dielo.

²⁵ Podľa nášho názoru nemožno prisvedčiť ani praxi, keď prevodca (pôvodný spoločník) po odstúpení od zmluvy o prevode obchodného podielu a

Vzhľadom na to, že na nadobudnutie vlastníckeho práva k obchodnému podielu prevodcovi nestačí samotné odstúpenie, je potrebné, aby vlastnícke právo k obchodnému podielu bolo následne späťne prevedené z predchádzajúceho nadobúdateľa na predchádzajúceho prevodcu (teda v opačnom postavení ako pri prvom prevode). Keďže odstúpením vzniká povinnosť oboch účastníkov zaniknutej zmluvy vrátiť druhému účastníkovi to, čo na základe zmluvy dostal, nadobúdateľ je povinný tak urobiť. V praxi sa možno stretnúť s tým, že účastníci zmluvy o prevode obchodného podielu si dojednávajú v prílohe vzor zmluvy o spätnom prevode obchodného podielu pre prípad odstúpenia. Takúto prax možno stranám len odporučiť. Je však pochopiteľné, že v situáciách odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu pôjde spravidla o sporné situácie a vzťahy medzi účastníkmi zmluvy, od ktorej sa odstúpilo, budú vyhranené natoľko, že nadobúdateľ nebude dobrovoľne ochotný pristúpiť k spätnému prevodu obchodného podielu na prevodcu. V takýchto situáciách je potrebné, aby prevodca žaloval nadobúdateľa na plnenie podľa § 80 písm. b) OSP a nie na určenie vlastníctva podľa § 80 písm. c) OSP, nakoľko vlastnícke právo prevodcu k obchodnému podielu sa samotným odstúpením neobnovilo.

Čo sa týka zápisu prevodcu ako opätovného spoločníka a majiteľa obchodného podielu do obchodného registra, obchodný register by mal v súlade s vyššie uvedeným, podľa nášho názoru, zapísať prevodcu ako opätovného spoločníka spoločnosti až po predložení zmluvy o spätnom prevode obchodného podielu z nadobúdateľa na prevodcu alebo právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým nahrádza prejav vôle nadobúdateľa previesť obchodný podiel späť na prevodcu. Pri predložení uvedených listín už následný zápis do obchodného registra, či už v rámci registrácie podľa Zákona o obchodnom registri alebo v konaní podľa § 200a OSP nevyvoláva väčšie komplikácie.

Pertraktovaným riešením sú, a to bez potreby akýchkoľvek rozsiahlych rozborov s aplikáciou dobrej viery alebo vydržania, rovnako chránené aj tretie osoby (dodatoční nadobúdatelia obchodného podielu), ktoré pred odstúpením od zmluvy medzi pôvodným prevodcom a pôvodným nadobúdateľom nadobudli obchodný podiel. V danom prípade (ak pred odstúpením od zmluvy,

v domnienke, že odstúpením sa automaticky stáva spoločníkom, podá návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by sa zabránilo nadobúdateľovi v dispozícii s obchodným podielom. V tomto smere považujeme za správne, ak takýto návrh je súdom zamietnutý (samozrejme, ibaže v danom prípade nie sú preukázané iné okolnosti dokumentujúce snahu nadobúdateľa zmariť uspokojenie pohľadávky prevodcu vzniknutej odstúpením na vrátenie obchodného podielu). Chceme preto vyzdvihnúť uznesenie Okresného súdu Trnava, spis. zn. 38Cb 116/2009, zo dňa 8. 9. 2009, ktorým Okresný súd v Trnave zamietol návrh prevodcu na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by sa zabránilo nadobúdateľovi v dispozícii s obchodným podielom, s tvrdením že „až do doby, kedy bude prípadne právoplatne rozhodnuté o odlišných majetkových pomeroch k spoločnosti samotnej, nemožno spoločnosti zabrániť v dispozícii s jej majetkom.“

nadobúdateľ 1) prevedie obchodný podiel na tretiu osobu – nadobúdateľa 2) je zrejme, že plnenie nemožno pôvodnému prevodcovi vrátiť vo forme, v akej ho dostal nadobúdateľ 1), keďže ten už nie je vlastníkom obchodného podielu. Nakoľko platí, že v prípadoch, ak plnenie nemožno vrátiť, poskytne sa peňažná náhrada (§ 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka),²⁶ aj daný vzťah medzi prevodcom a nadobúdateľom 1) sa bude musieť usporiadať podľa tohto pravidla a teda poskytnutím peňažnej náhrady.

Naskytá sa tu aj dodatočná praktická otázka; ak spoločenská zmluva vyžaduje súhlas valného zhromaždenia na prevod obchodného podielu, bude sa vyžadovať takýto súhlas aj pre opätovné nadobudnutie obchodného podielu prevodcom? Napriek tomu, že kladná odpoveď na túto otázku spôsobuje nepraktické dôsledky, máme za to, že aj pre opätovné nadobudnutie obchodného podielu prevodcom sa bude vyžadovať súhlas valného zhromaždenia, nakoľko, ako uvádzame, odstúpením vzniká zrkadlový záväzok k záväzku pôvodne obsiahnutému v zmluve, teda vrátane potreby vyslovenia súhlasu valným zhromaždením. Ak by valné zhromaždenie nevyslovilo súhlas so spätným prevodom obchodného podielu na prevodcu po odstúpení, do úvahy prichádza možnosť žaloby o nahradenie súhlasu valného zhromaždenia.

Výraznejšie komplikácie však v súvislosti s odstúpením vyvoláva právna úprava zavedená do Obchodného zákonníka novelou 246/2012 Z. z., podľa ktorej, návrh na zápis zmeny v osobe spoločníka do obchodného registra pri prevode väčšinového obchodného podielu je spoločnosť povinná doložiť súhlasom správcu dane podľa osobitného predpisu, pričom účinky prevodu väčšinového obchodného podielu nastávajú až zápisom do obchodného registra. Ak po odstúpení od zmluvy o prevode obchodného podielu však správca dane nedá súhlas na spätný prevod z nadobúdateľa na prevodcu, prevodca sa dostáva do veľmi komplikovanej situácie, kedy síce bude disponovať platným titulom na opätovné nadobudnutie obchodného podielu, avšak účinky nemôžu nastať z dôvodu neposkytnutia súhlasu správcou dane. Pri prijímaní predmetnej novely tak zákonodarca pravdepodobne nepočítal s vyššie načrtnutou situáciou a preto by de lege ferenda bolo vhodné, aby sa v ods. 5 ustanovenia § 115 Obchodného zákonníka doplnilo, že daná požiadavka taktiež neplatí v prípadoch, ak dôjde k platnému odstúpeniu od zmluvy o prevode obchodného podielu a obchodný podiel sa spätné prevádza na pôvodného prevodcu.

Kým odstúpenie od zmluvy má v občianskom práve účinky ex tunc (zmluva sa „od začiatku“ zrušuje), účinky odstúpenia v obchodnom práve pôsobia ex nunc (zmluva „zaniká“ doručením odstúpenia druhej strane), pričom platí, že oba pojmy „zanik zmluvy“ a „zrušenie

²⁶ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 843 alebo OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, II. diel., Bratislava Iura Edition 2012, s. 230-231.

zmluvy“ sú obsahovo totožné.²⁷ Vznikajú dve otázky, a to (i) či je možné dispozitívne dohodnúť si v zmluve o prevode obchodného podielu účinky odstúpenia od zmluvy ex tunc a (ii) v prípade ak je odpoveď na otázku (i) kladná, čo sa takouto dohodou zmení.

Dôvody, ktoré nás viedli k takémuto zamysleniu nie sú výhradne teoretické. Ako sme uvádzali vyššie, prevodca má pomerne náročnú úlohu získať späť vlastníctvo k obchodnému podielu po odstúpení od zmluvy o prevode obchodného podielu. Buď sa mu podarí s druhou stranou uzatvoriť zmluvu o spätnom prevode obchodného podielu alebo musí pristúpiť k súdnej žalobe. Oba prípady sú pre prevodcu značne nepraktické. V literatúre sme sa stretli s názorom, že „aj keď odstúpenie od zmluvy má v obchodnom práve iné právne účinky než v práve občianskom, absolútna neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu s účinkami ex tunc má právne následky rovnaké. Nadobúdateľ sa nikdy nestal vlastníkom obchodného podielu, a preto ním nemohol nikdy disponovať, v dôsledku čoho by všetky jeho právne úkony týkajúce sa obchodného podielu mali byť absolútne neplatné (vrátane hlasovania na valných zhromaždeniach konaných po neplatnom prevode).“²⁸ Uvedený názor implicitne evokuje záver, že nakoľko odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu má účinky ex nunc nadobúdateľ sa platne stal vlastníkom obchodného podielu, hoci neskôr došlo k odstúpeniu. A naopak, v prípade absolútnej neplatnosti s účinkami ex tunc sa nadobúdateľ nikdy nestal vlastníkom obchodného podielu.

Preto v prípade, ak by bolo možné dohodnúť si na odstúpenie rovnaké účinky, t. z. ex tunc, samotným odstúpením by sa prevodca automaticky stal vlastníkom obchodného podielu – a obchodnému registru by asi nebolo potrebné dokladovať zmluvu o spätnom prevode alebo právoplatné rozhodnutie súdu, ale iba samotné odstúpenie. Ako vysvetlíme nižšie, takáto (teda aj naša počítačová) argumentácia neobstojí.

Je možné dispozitívne si dohodnúť v zmluve o prevode obchodného podielu účinky odstúpenia od zmluvy ex tunc? Máme za to, že odpoveď na vyššie uvedenú otázku bude kladná. Je nepochybne pravdou, že právna úprava odstúpenia od zmluvy obsiahnutá v Obchodnom zákonníku je komplexnou právnou úpravou, a preto sa úprava odstúpenia od zmluvy obsiahnutá v Občianskom zákonníku (vrátane § 48) vo všeobecnosti nepoužije na obchodné vzťahy.²⁹ Uvedené však považujeme za aplikovateľné, len za predpokladu, že účastníci si nedohodnú niečo iné. Celá právna úprava odstúpenia od zmluvy obsiahnutá v Obchodnom zákonníku (§ 344 – § 351) má totiž

²⁷ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 841.

²⁸ VALACHOVIČ, M.: cit. dielo.

²⁹ PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 835 alebo OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník, komentár, 3. vydanie, II. diel., Bratislava Iura Edition 2012, s. 217.

dispozitívnu povahu.³⁰ Preto nevidíme dôvod, na základe ktorého možno zmluvným stranám brániť v ich dispozitívnej dohode ohľadom účinkov odstúpenia od zmluvy; skutočnosť, že si dohodnú účinky odstúpenia od zmluvy identické s ustanoveniami Občianskeho zákonníka na tom nič nemení.

Záveru, že strany si dispozitívne môžu dohodnúť, aby účinky odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu mali účinky ex tunc, nebráni ani kogentné ustanovenie § 267 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktoré vylučuje aplikáciu ustanovenia § 49 Občianskeho zákonníka v obchodných vzťahoch. Ak by mal zákonodarca záujem rovnako pre obchodné záväzkové vzťahy vylúčiť aplikáciu § 48 Občianskeho zákonníka, § 267 ods. 2 mu poskytuje na to ideálny priestor. Aj vzhľadom na skutočnosť, že doposiaľ tak zákonodarca neurobil, ako aj z dispozitívneho charakteru ustanovení o odstúpení v Obchodnom zákonníku, usudzujeme, že aj účastníci obchodných záväzkových vzťahov (vrátane absolútnych obchodov) si môžu dohodnúť účinky odstúpenia ex tunc.

Keďže sme dospeli k záveru, že účastníci obchodných záväzkových vzťahov (vrátane zmluvy o prevode obchodného podielu) si môžu dohodnúť účinky odstúpenia ex tunc, naskytá sa logická otázka, má takáto dohoda vôbec význam, resp. čo sa takouto dohodou v založenom právnom vzťahu zmení? Domnievame sa, že predmetné dojednanie medzi účastníkmi zmluvy o prevode obchodného podielu nebude mať v konečnom dôsledku zásadnejší význam. Ak totiž bude mať odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu účinky ex nunc, vzniká mimozáväzková povinnosť oboch strán vydať si prijaté plnenia na základe § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka; ak bude mať odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu účinky ex tunc rovnako vzniká mimozáväzková povinnosť oboch strán vrátiť prijaté plnenia z titulu bezdôvodného obohatenia, a to na základe § 457 Občianskeho zákonníka.

Na tomto mieste je potrebné upozorniť na koreláciu § 48 ods. 2 s ustanovením § 457 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Na nadväznosť citovaných ustanovení upozorňovala už staršia judikatúra, v zmysle ktorej „výrazom zrušená zmluva v § 457 Občianskeho zákonníka nie je mienené zrušenie zmluvy súdnym výrokom, ale jej zrušenie úkonmi účastníkov alebo zo zákona; môže ísť jednak o prípad uvedený v ustanovení § 48 ods. 2 OZ ako následok odstúpenia od zmluvy.“³¹ Rovnako v odbornej literatúre v súvislosti s odstúpením od zmluvy sa možno stretnúť s tvrdením, že zrušenie zmluvy je predpokladom na použitie pravidla obsiahnutého v § 457 Občianskeho zákonníka.³² Na

³⁰ § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka.

³¹ R 26/1975 (s. 127-128).

³² VOJČÍK, P. a kol.: Občiansky zákonník - stručný komentár, Bratislava: Iura Edition, 2012, s. 176.

koreláciu § 48 ods. 2 s ustanovením § 457 Občianskeho zákonníka upozornili Novotný a Gyárfáš vo svojom článku ohľadom odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľnosti,³³ v ktorom argumentovali, že následkom aplikácie ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka je vznik mimozmluvného záväzku toho, kto plnenie dostal, vrátiť ho tomu, kto ho dal. V prípade zrušenia zmluvy je obsahom tohto záväzku povinnosť oboch účastníkov zrušenej zmluvy vrátiť druhému účastníkovi to, čo na základe zmluvy dostal, proti získaniu toho, čo na základe zmluvy poskytol. Ide teda v podstate o zrkadlový záväzok k záväzku pôvodne obsiahnutému v zmluve. V prípade vrátenia kúpnej ceny táto interpretácia nevyvoláva osobitné problémy - na základe ustanovení o bezdôvodnom obohatení bude kupujúci žiadať zaplatenie kúpnej ceny a prípadne sa ho bude domáhať žalobou na plnenie. Presne rovnakým spôsobom ako pri vrátení kúpnej ceny je však potrebné postupovať aj pri "vrátení" predmetnej nehnuteľnosti. Vznikajú tak dva rovnocenné vzájomné mimozmluvné záväzky.³⁴ Rozdiel je teda len v ustanovení, na základe ktorého vznikajú mimozáväzkové povinnosti zmluvných strán po odstúpení od zmluvy.

Teoreticky, do úvahy prichádza rôzna dĺžka premlčacej doby, keďže v jednom prípade dochádza k vzniku práva na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka (premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej lehote) a v druhom prípade práva na vrátenie poskytnutého zmluvného plnenia podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka (premlčuje sa vo všeobecnej štvorročnej lehote³⁵). Tento rozdiel by bol relevantný iba v prípade, že dospejeme k záveru, že premlčanie bezdôvodného obohatenia sa v obchodnoprávných vzťahoch spravuje ustanovením § 107 Občianskeho zákonníka. Problematika práva na vydanie bezdôvodného obohatenia vo vzťahoch, ktoré sa spravujú Obchodným zákonníkom, je však osobitne spornou a diskutovanou témou nielen v právnickej obci ale aj v judikatúre. Nakoľko sa prikláňame k názoru,³⁶ že právo na vydanie

³³ NOVOTNÝ, M. – GYÁRFÁŠ, J.: K následkom odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností; *Justičná revue*, 62, 2010, č. 3, s. 391 – 407.

³⁴ NOVOTNÝ, M. – GYÁRFÁŠ, J.: K následkom odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností; *Justičná revue*, 62, 2010, č. 3, s. 391 – 407.

³⁵ PATAKYOVÁ, M. a kol.: *Obchodný zákonník, komentár*, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 844.

³⁶ Keďže účelom tohto článku nie je rozbor otázky premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch, nebudem sa bližšie venovať tejto problematike; uvádzame však príslušné zdroje zaoberajúce sa touto témou. Názor, podľa ktorého by sa premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch malo spravovať Obchodným zákonníkom zastávajú: PATAKYOVÁ, M. a kol.: *Obchodný zákonník, komentár*, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 895; OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník, komentár*, 3. vydanie, II. diel., Bratislava Iura Edition 2012, s. 332-334; HOŠOVSKÝ, R.: K problematike premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch, *Bulletin slovenskej advokácie*, 10/2006. Opačne napr. TOTH-VANO, P.: *Premlčanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných*

bezdôvodného obohatenia vo vzťahoch, ktoré sa spravujú Obchodným zákonníkom, sa premlčuje vo všeobecnej štvorročnej „obchodnoprávnej“ lehote (§ 397 Obchodného zákonníka) a začiatok plynutia premlčacej lehoty sa spravuje ustanovením § 391 Obchodného zákonníka, vyššie uvádzaný (možný) rozdiel medzi dĺžkou premlčacej lehoty medzi právom na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa obohatenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka a právom na vrátenie poskytnutého zmluvného plnenia podľa § 351 ods. 2 Obchodného zákonníka, nepovažujeme za relevantný.

Pár slov na záver. Ako základný rozdiel medzi odstúpením od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka sa v judikatúre uvádzajú rôzne dôsledky pre už poskytnuté plnenia: „Na rozdiel od právnej úpravy dôsledkov odstúpenia od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka, kde účinným odstúpením sa zrušuje zmluva od začiatku (§ 48 ods. 2) sa odstúpením od zmluvy v obchodných vzťahoch zmluva podľa § 351 ods. 1 Obch. zák. zrušuje a účinky odstúpenia nastávajú až momentom odstúpenia (ex nunc). Plnenie, poskytnuté pred zrušením zmluvy, nie je plnením z neplatnej zmluvy, preto na usporiadanie vzájomných nárokov nemožno použiť právnú úpravu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Obč. zák.“³⁷ V tomto príspevku sme sa však snažili poukázať na to, že korelácia ustanovení § 349 a § 351 Obchodného zákonníka má v konečnom dôsledku rovnaké právne dôsledky ako korelácia medzi ustanoveniami § 48 a § 457 Občianskeho zákonníka. Opačný výklad by totiž umožňoval rozdielne posudzovanie účinkov odstúpenia od zmluvy o prevode obchodného podielu v závislosti od toho, či si zmluvné strany dispozitívne dohodnú odstúpenie s účinkami ex tunc, čo znamená, že v prípade existencie dohody o odstúpení s účinkami ex tunc by obchodný register mohol zapísať zmenu v osobe spoločníka len na podklade samotného odstúpenia s preukázaním, že došlo k doručeniu odstúpenia druhej strane. Navyše, obchodný register by musel v týchto prípadoch skúmať hmotnoprávne náležitosti zmluvy o prevode obchodného podielu a podľa toho postupovať pri zmene zápisu v osobe spoločníka. Takémuto výkladu však podľa nášho názoru nemožno prisvedčiť.

Literature:

- ĎURICA, M.: Poznámky k novej právnej úprave konania vo veciach obchodného registra (procesné súvislosti). Právny obzor, 87, 2004, č. 4, s. 306 – 316.

vzťahoch výlučne podľa Obchodného zákonníka; Justičná revue, 62, 2010, č. 10, s. 1088 – 1098.

³⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu SR, spis. zn. 1M Obdo V 2/2007, zo dňa 30. 9. 2009.

- ELIÁŠ, K.: Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným – nevyslovené argumenty; *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, 2009, s. 17 – 22.
- FEKETE, I.: Možno vydržať obchodný podiel?; *Justičná revue*, 2008, č. 10, s. 1404.
- HOŠOVSKÝ, R.: K problematike premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch, *Bulletin slovenskej advokácie*, 10/2006.
- NOVOTNÝ, M. – GYÁRFÁŠ, J.: K následkom odstúpenia od zmluvy o prevode nehnuteľností; *Justičná revue*, 62, 2010, č. 3, s. 391 – 407.
- OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník, komentár*, 3. vydanie, II. diel., Bratislava Iura Edition 2012, s. 230
- PATAKYOVÁ, M. a kol.: *Obchodný zákonník, komentár*, 3. vydanie, C.H. Beck 2010, s. 94.
- PECKL, M. - VANĚK, J.: Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným: reakce ze strany společnosti, 20. 4. 2012, dostupné na www.epravo.cz.
- ŠTEVČEK M. – FICOVÁ S. a kol.: *Občiansky súdny poriadok. Komentár – I. diel. 2. vydanie*. Praha, C. H. Beck, 2012, s. 784.
- TOTTH-VAŇO, P.: Premlčanie bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch výlučne podľa Obchodného zákonníka; *Justičná revue*, 62, 2010, č. 10, s. 1088 – 1098.
- VALACHOVIČ, M.: Problematika prevodu obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným z pohľadu teórie i praxe; *Justičná revue*, 63, 2011, č. 1, s. 55 – 71.
- VOJČÍK, P. a kol.: *Občiansky zákonník - stručný komentár*, Bratislava: Iura Edition, 2012, s. 176.

Contact – email

edita.hajnisova@flaw.uniba.sk

lukas.kralovic@centrum.sk